

**XERRADES DEL SR. DEL ARCO
SOBRE ELS ORÍGENS DE CONSTANTÍ**

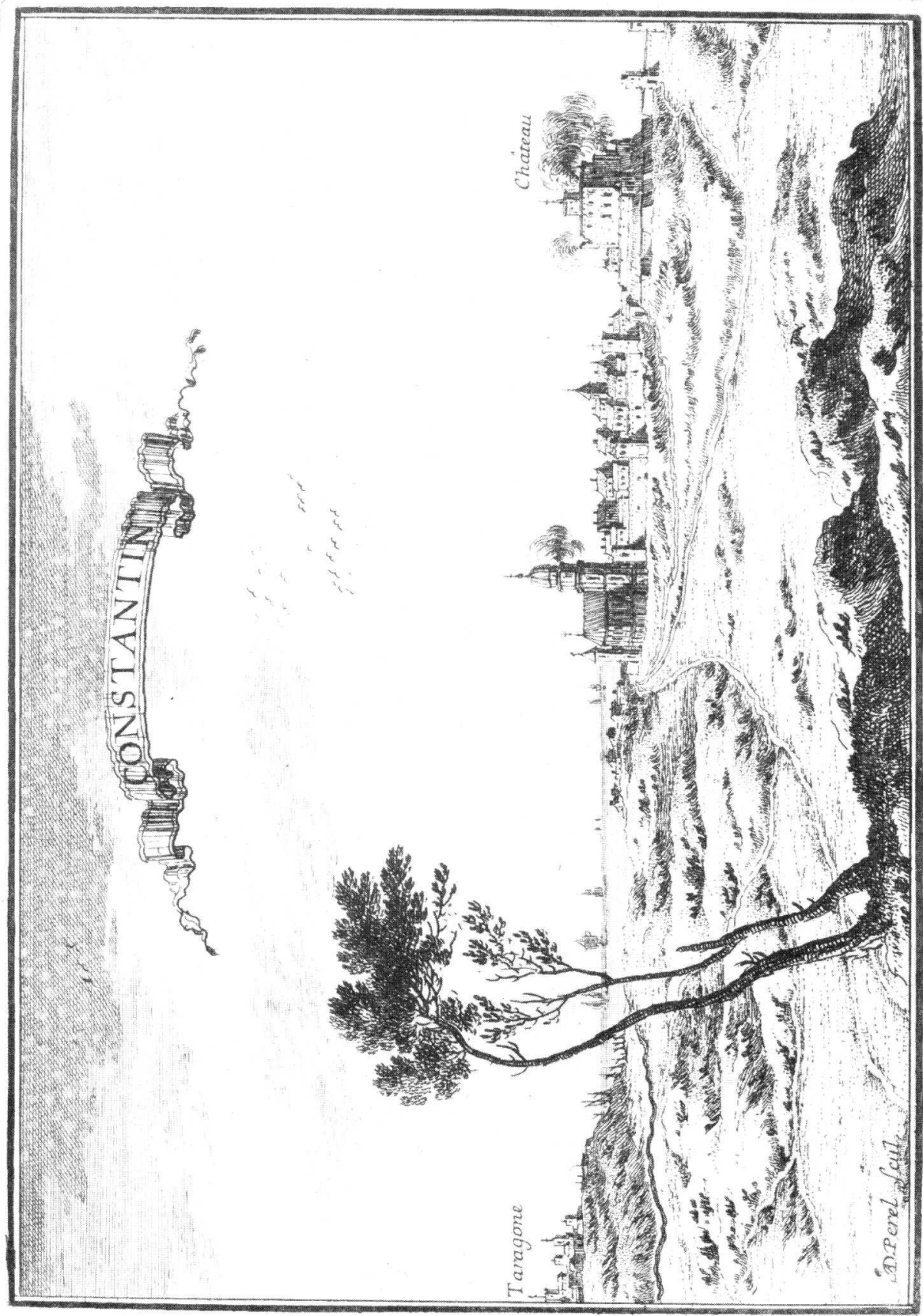
EL CASTELL DE CONSTANTÍ

Introducció

Fou a l'Institut General i Tècnic de Tarragona, en el Curs 1923-1924. Teníem de catedràtic de Geografia i Història al Dr. Luís del Arco Muñoz. Era un senyor baixet, però elegant i molt ben vestit, molt simpàtic amb la cara somrient. Encara que ell presumia, o volia, que fos seriosa, per aquest motiu l'acompanyava un bigoti, tallat a l'estil militar; era, a més, el "director de l'Institut" la qual cosa encara l'entonava més, i sempre portava el cap cobert, pel carrer amb un barret i a la Càtedra amb un birret que portava una borla, unes vegades de color verd-blau, d'altres negre (no sé el seu significat, potser, segons la classe de matèria que explicava).

El seu mètode d'ensenyament era molt peculiar i atrevit en aquells temps i, per a nosaltres, una novetat. Posseïa una facilitat de paraula extraordinària, estava dotat d'una eloqüència i una verborrea incontenible, però fàcil de captar a pesar de la nostra edat. I a classe sempre acompanyava la seva oratòria amb projeccions, bé amb diapositives (amb un projector) o amb vistes, o fotografies, postals o gravats, i fins i tot de textos triats (amb un altre projector); de manera que eren classes molt amenes i distretes, especialment les d'Història, ja que pel seu caràcter en les explicacions, s'entusiasmava tant que semblava l'interpret del "quadre" més o menys verídica, però en algun cas "fabulós" sobre aquella matèria... En les batalles que explicava hi posava tanta fogositat i mímica que semblava transformar-se en l'adalid de la batalla, o bé en el senyor del castell.... que recorria la fortificació d'un extrem a l'altre (ell ho feia a l'aula) i es movia donant cada braçada que, amb el moviment dels seus braços, de vegades perillava un cap dels nostres, si es trobava en la seva trajectòria... O segons el cas, es convertia en una "Autoritat justiciera", assegut en el seu silló de la Càtedra, bé evidenciant el seu birret, o canviant la seriositat del seu posat... i tractant el culpable de mandrós, o a un altre de bon complidor ("Este sí, el chico lo ha estudiado") eren frases que repetia quan ens feia alguna pregunta a nosaltres.

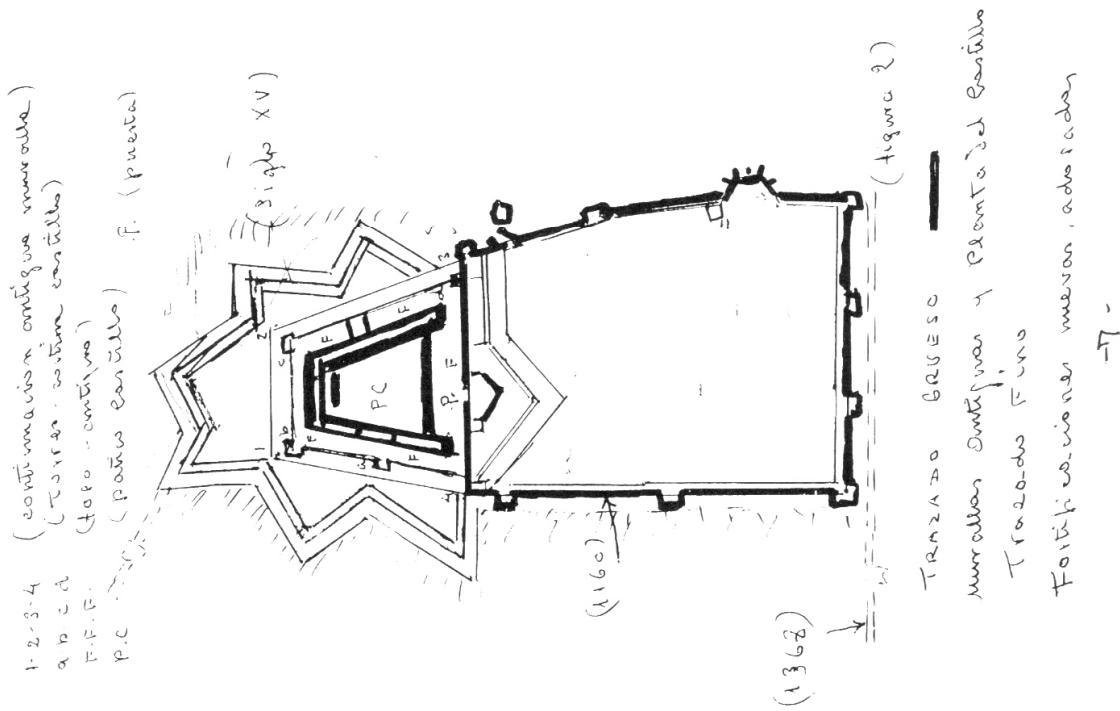
L'ensenyament fora de l'aula continuava, portant-nos a passejar per la ciutat, (nosaltres anàvem amb la compostura deguda, imitant la serietat i simpatia del professor)

Perfil de la vila de Constanti (CONSTANTIN) (Olie J. M. Sabate)

derecha del mismo, en la que se obser-
 ve la Villa Alta y el Castillo. y ade-
 más, quitamos el álgebra, en otro dibujo
 p, lo he representado superficialmente, se ve
 barreramos: las continuaciones moder-
 nas, como las espaldas en este alba-
 no, para pajar superpuesto, por de-
 le una solidez militar (figura 2)
 y nos quedamos como se ve en la
 en la que debía ser la fortaleza,
 entre de enteros aditamentos. --
 decir, las fortalezas de la Edad Media
 encontradas entre del empleo de la
 pólvora, en su, entre de existir las
 canchales, o los anabales, o los fu-
 siles se están en un de fuego --
 solo se empleaban: las flechas, bon-
 zas, iables, espadas, mandables y
 dagas -- y como fuerzas antiguas o
 de arado: las torres, las arrieras
 y las escarpadas o bonas piedras

6

explicant-nos les muralles, la Catedral, o les voltes del Circ o ens portava d'excursió per les rodalies a veure l'Aqüeducte Romà, la Torre dels Escipions o el Baptisteri de Centcelles. Feia tan interessants les seves explicacions que nosaltres no ens en perdiem ni una paraula i entraven d'una manera que quedaven gravades a la nostra ment. Recordo que en una excursió que vàrem fer a les ruïnes del Monestir de Poblet (aleshores abandonat i en el que tan sols hi havia un guarda, que pagava la "Comisión de Monumentos de Tarragona", allí el Sr. del Arco es convertia en el monjo guardià de les "Despulles Reials", explicant els oficis fets en presència dels monarques. Entre d'altres anècdotes ens digué que Felip II va fer construir un Cor elevat (a part del Conventual) situat sobre l'entrada del Temple per poder anar directament des del Palau Reial a escoltar els Sants Oficis; nosaltres encara el poguérem contemplar, i la volta que el sostenia era tan atrevidament plana com la de l'Escorial. Per cert, ens va explicar que en arribar la comitiva reial de Felip II a la Porta Daurada, s'avançà un emissari i va cridar "Obriu al rei d'Espanya" i els dos monjos de la porta contestaren que no coneixien a tal Senyor. Guàrdies de la Comitiva ja volien atacar al Cenobi però Felip II els aturà i digué: anuncieu que el que arriba és "el comte de Barcelona"; així ho van fer i seguidament s'obrí la porta, darrera la qual esperava tota la comitiva monacal amb la Creu i el Pali preparat.

Aquesta manera d'explicar, una part històrica, una part anecdòtica i una altra fabulosa era molt encertada, ja que havent passat moltíssims anys encara recordem aquells fets i els podem relatar com si fossin recents, almenys aquesta és la meua impressió.

Una de les seves lliçons tractava sobre els castells de la província de Tarragona, però digué que com que eren molts, tan sols parlaria dels més propers a la Ciutat; "així potser algun cop hi podem anar i tindrem més facilitat per a desplaçar-nos i poder-los visitar".

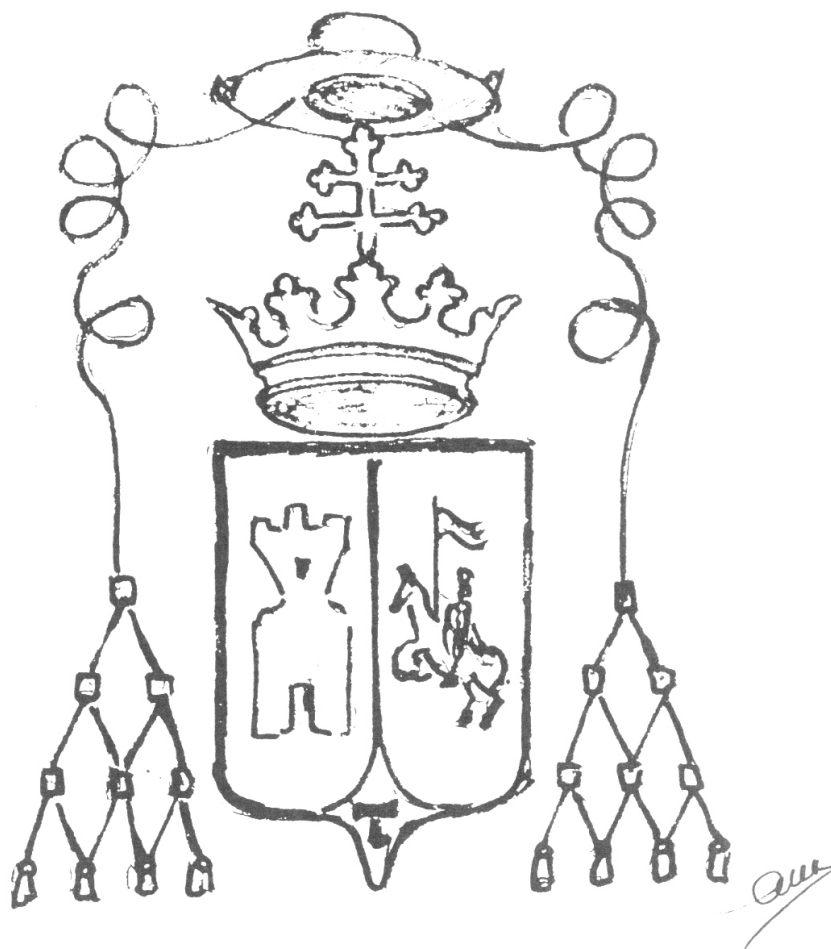
Encara que semblí un somni, alguns encara estan habitats (no hi veureu ni llancers, ni sageters, ni soldats amb arcabussos, ni canons, però sí que tenen moradors) tal és el cas del castell d'Altafulla, al costat de l'Església i propietat del marquès de Tamarit, o el castell de Tamarit, que el marquès va regalar a la Mitra de Tarragona perquè el prelat tingués un lloc pel seu repòs, però que el cardenal Vidal i Barraquer el va vendre a un ric americà de nom Mr. Deering, a canvi d'un orgue elèctric que tenia l'americà en el Mar i Cel de Sitges. Fou instal·lat a la Catedral, en lloc del grandios orgue antic, que tenia "una potència trompetera" infinitament superior. L'elèctric, que estava fabricat per a un saló i no pas per a una Catedral, encara que tenia una quantitat de registres que quadruplicava l'antic, es podia traslladar a diferents llocs.

El castell de Torredembarra era més bé una residència fortificada que encara conserva tota l'estructura, és a dir, les façanes, però està molt deteriorat a l'interior, té una porta abarroçada que impressiona.

Dels castells dels Garidells, Perafort, Rourell i Vallmoll, tan sols queden les parets i molt deteriorades, excepte el del Rourell que encara l'habiten, però no està fortificat. N'hi ha d'altres com el del Catllar o el de Santa Margarida de la Riera que estan també molt deteriorats i queden tan sols restes de les parets. Però el que era més impressionant i del que es tenen més dades en els arxius (sobretot el diocesà), però del què no en queda rastre fou el de Constantí. A aquest, precisament, hi dedicarem unes sessions i veurem si amb les dades que tenim el podem reconstruir mentalment.

Estudiarem com fou aixecat, derruït, novament reconstruït, deteriorat, ampliat, modificat, modernitzat i finalment volat perquè mai més pogués servir de punt fort de defensa en temps de guerra...

... de manera que les properes classes estaran dedicades al castell de Constantí.

Escut d'un arquebisbe de Tarragona i baró de Constantí.
El seu acabament, en comptes d'èsser un casc és un barret, dos cordons
i quatre ordres de borles. Hi ha la Creu doble i la corona de Baró
(les quadernes canviaven amb cada arquebisbe)